

BAB III

MÉTODE PANALUNGTIKAN

3.1 Sumber Data

Sumber data nya éta subjék ti mana éta data dicangking. Sacara gurat badag, sumber data ngawengku tilu rupa, nya éta jalma, tempat, jeung kertas atawa dokumén (Arikunto, 2010:172).

- 1) Jalma nya éta sumber data anu bisa méré data mangrupa jawaban lisan (sumber lisan) ngaliwatan wawancara atawa jawaban tinulis tina angkét.
- 2) Tempat nya éta sumber data nu mangrupa tampilan dina kaayaan cicing atawa gerak. Tempat di dieu mangrupa tempat pikeun obsérvasi.
- 3) Kertas atawa dokumén nya éta sumber data nu mangrupa tanda-tanda hurup angka, gambar, atawa simbol-simbol séjén. Dokumén mangrupa objék pikeun métode dokuméntasi.

Luyu jeung pedaran di luhur, sumber data anu digunakeun dina ieu panalungtikan nya éta data ti seniman atawa jalma-jalma anu aya patalina jeung kasenian parebut sééng, data nu mangrupa naskah pagelaran seni tradisional parebut sééng (data tinulis), jeung ngaliwatan hasil rékaman dina waktuna ngawawancara, tina foto, atawa vidéo pintonan kasenian tradisi parebut sééng. Tempat anu jadi sumber data (lokasi) dina ieu panalungtikan nya éta Désa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupatén Sukabumi.

3.1.1 Subjék Panalungtikan

Subjék panalungtikan dina ieu skripsi téh nya éta kasenian parebut sééng di kampung Kuta, Désa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupatén Sukabumi. Ku kituna, dina ngumpulkeun data ngeunaan kasenian parebut sééng, panalungtik ngayakeun wawancara ka para seniman nu aya di Kabupatén Sukabumi jeung pihak-pihak anu aya patalina jeung kasenian Parebut sééng. Wawancara dilakukeun ka sababaraha pihak saperti ieu di handap.

Sandi Masri Putri, 2013

Ajen Estetika Dina Kasenian Tradisi Parebut Seeng Di Desa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupatén Sukabumi Pikeun Bahan Pangajaran Maca Di SMA Kelas XII
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

- 1) Bapa Adin Sutisman salaku pupuhu grup kasenian parebut sééng jeung pupuhu perkumpulan seni Ronantis di Désa Kutajaya;
- 2) Bapa Drs. Djuanda salaku *eks Kepala Dinas Pariwisata dan Kebudayaan* di Kabupatén Sukabumi;
- 3) Bapa Toto Sugiarto salaku tokoh seni (seniman) jeung guru kasenian di Kabupatén Sukabumi;
- 4) Bapa Ahmad Djuarsa salaku *eks Penilik Kebudayaan* di Kecamatan Cicurug, anu kiwari boga pancén salaku *Pengawas TK* jeung SD di Kecamatan Cicurug; jeung
- 5) Bapa Yudi Irawan salaku tokoh masarakat jeung wakil pembina grup kasenian parebut sééng jeung perkumpulan seni Ronantis di Désa Kutajaya.

3.1.2 Gambaran Umum Lokasi jeung Sosial Budaya Tempat Panalungtikan

3.1.2.1 Lokasi

Nu jadi lokasi panalungtikan dina ieu skripsi nya éta Kampung Kuta, Désa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupatén Sukabumi. Wates kampung Kuta nya éta di bék kalér diwatesanan ku Kabupatén Bogor, bék kidul diwatesanan ku Désa Benda, di bék wétan boga wates jeung Taman Nasional Gunung Halimun Salak (TNGHS), sedengkeun di bék kulon diwatesanan ku Désa Pasawahan. Sacara topografis, kampung Kuta kaasup kana daerah dataran luhur (*pegunungan*) anu suhu alamna aya dina kaayaan tiis.

Nurutkeun data anu aya di Désa Kutajaya taun 2013, jumlah penduduk Désa Kutajaya téh nya éta 8.932 urang lalaki, jeung 8.351 urang awéwé tina 6.223 KK. Wincikan sacara leuwih jéntré ngeunaan jumlah penduduk dumasar kana klasifikasi umur, bisa katitén dina profil Désa Kutajaya anu aya dina lampiran.

Gambar 3.1 Peta Désa Kutajaya

3.1.2.2 Warga

Hubungan antar masarakatna kawilang alus dina kahirupan sapopoéna, sarta masarakatna soméah hadé ka sémah. Salian ti éta lamun aya kapapaténan jeung nu gering sok silih bantuan boh tanaga boh matéri. Ieu nandakeun masarakatna hirup kumbuh sauyunan, silih ajénan, antara masarakat hiji jeung lianna. Kitu ogé lamun aya kerja bakti masarakatna sok paheuyeuk-heuyeuk leungeun.

3.1.2.3. Atikan

Kamekaran widang atikan di kampung Kuta geus kawilang alus, lantaran katémbong tina hasil atikan ti mimiti PAUD, TK, SD, SMP/Mts, SMA/MA/SMK, jeung paguron luhur ogé dihontal. Ku kituna di Kampung Kuta, sacara umum masarakatna téh geus wanoh kana huruf (teu buta huruf) jeung bisa ngitung.

3.1.2.4 agama

Agama jeung kapercayaan masarakat Kampung Kuta Désa Kutajaya umumna ngagem agama Islam. Kagiatan-kagiatan rutin kaagamaan anu dilakukeun di Kampung Kuta Désa Kutajaya diantarana nya éta pangajian mingguan ibu-ibu anu sok dilaksanakeun unggal poé salasa, pangajian bapa-bapa

Sandi Masri Putri, 2013

Ajen Estetika Dina Kasenian Tradisi Parebut Seeng Di Desa Kutajaya Kecamatan Cicurug

Kabupaten Sukabumi Pikeun Bahan Pangajaran Maca Di SMA Kelas XII

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

unggal poé Kemis (malam jumaah), pangajian rutin barudak laleutik (ba'da asar), jst.

3.1.2.5 Basa

Basa anu digunakeun ku masarakat Kampung Kuta Désa Kutajaya dina hirup kumbuh sapopoé nya éta lolobana ngagunakeun basa Sunda. Hal ieu anu ngalantarankeun pangajaran muatan lokal nu aya di sakola ngagunakeun basa indung nya éta basa Sunda. Tapi aya ogé sawatara warga (biasana pendatang) anu ngagunakeun basa nasional (basa Indonésia).

3.1.2.6 Pakasaban

Pakasaban masarakat Kampung Kuta Désa Kutajaya di antarana buruh tani anu ngurus sawah atawa kebon batur, patani paré (nu boga sawah), patani sayur (nu boga kebon), anu ngingu ingon-ingon, PNS, buruh pabrik, wiraswasta, karyawan Bank, karyawan toko, buruh pasar, jst.

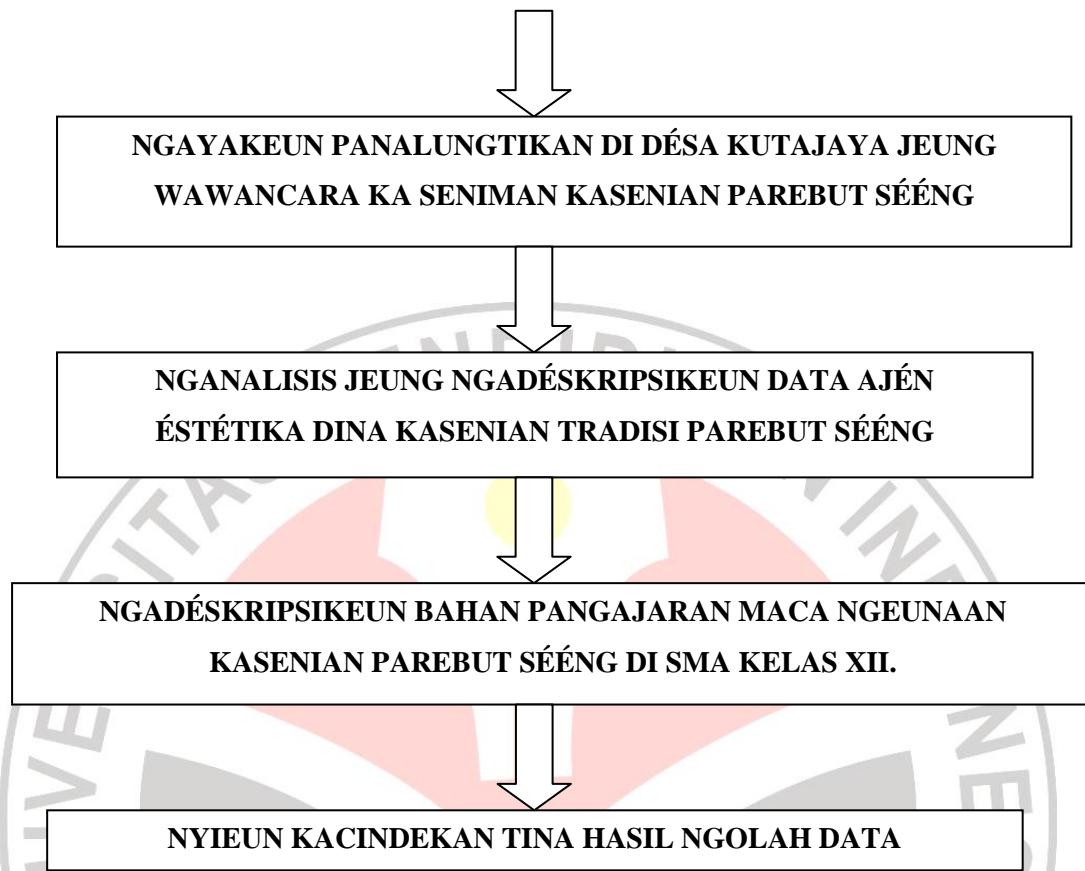
3.2 Desain Panalungtikan

Bagan 3.1 Desain Panalungtikan

TUJUAN PANALUNGTIKAN

Ngadéskripsikeyun:

1. Sajarah kasenian parebut sééng di Désa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupaten Sukabumi.
2. Prak-prakan kasenian parebut sééng.
3. Transformasi (parobahan) kasenian parebut sééng dina mangsa kiwari.
4. Ajén éstética anu nyampak dina kasenian parebut sééng.
5. Bahan pangajaran maca ngeunaan kasenian parebut sééng di SMA kelas XII.

3.3 Métode Panalungtikan

Unggal panalungtikan tangtuna waé kudu dirojong ku métode-métode anu luyu jeung tujuan nu rék dihontal. Métode nurutkeun *Kamus Besar Bahasa Indonesia* (1995:652) “merupakan cara yang teratur dan terpikir baik-baik untuk mencapai maksud, dan cara kerja yang bersistem untuk memudahkan pelaksanaan suatu kegiatan guna mencapai tujuan yang ditentukan”. Sacara jembar, métode mangrupa salah sahiji cara pikeun maham kana réalitas, jeung léngkah-léngkah sacara sistematis pikeun nganalisis runtusan sabab akibat.

Métode panalungtikan nya éta cara anu digunakeun ku panalungtik dina ngumpulkeun data dumasar kana tujuan nu hayang dihontal. Métode anu digunakeun dina ieu panalungtikan nya éta métode déskriptif, hal ieu saluyu jeung pamanggih Moléong (Cahyani, 2009:6) “penelitian yang bermaksud untuk memahami fenomena tentang apa yang dialami oleh subjek penelitian misalnya

Sandi Masri Putri, 2013

Ajen Estetika Dina Kasenian Tradisi Parebut Seeng Di Desa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupaten Sukabumi Pikeun Bahan Pangajaran Maca Di SMA Kelas XII
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

perilaku, persepsi, motivasi, tindakan, dll". Dina enas-enasna mah métode panalungtikan déskriptif téh nya éta panalungtikan pikeun ngumpulkeun data sacara déskriptif, teu nyieun ramalan, jeung teu nguji hipotésis. Ieu métode dilakukeun ngaliwatan obsérvasi sacara langsung (survéy) ka lapangan.

Métode déskriptif dina ieu panalungtikan digunakan pikeun ngadéskripsiun sajarah, prak-prakan, transformasi (parobahan), jeung ajén éstética nu aya dina kasenian parebut sééng di Désa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupaten Sukabumi.

3.4 Wangenan Operasional

Aya sababaraha istilah anu perlu dijelaskeun nu aya patalina jeung panalungtikan sangkan engkéna henteu nimbulkeun salah tafsir. Judul ieu panalungtikan nya éta Ajén Éstética dina Kasenian Tradisi Parebut Sééng di Désa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupaten Sukabumi pikeun Bahan Pangajaran Maca Bahasan di SMA Kelas XII. Dina éta judul dipedar ngeunaan wangenan operasionalna.

- 1) Ajén nya éta nilai atawa harga.
- 2) Éstética nya éta cabang tina élmu filsapat nu ngaguar ngeunaan kaéndahan jeung tanggapan manusa kana éta kaéndahan.
- 3) Kasenian mangrupa salah sahiji bagian tina tujuh unsur budaya *universal* nya éta basa, sisten pangaweruh, organisasi sosial, sistem téhnologi, sistem pakasaban, jeung sistem kapercayaan.
- 4) Tradisi nya éta kabiasaan atawa adat-istiadat.
- 5) Parebut sééng nya éta kasenian anu dilakukeun ku dua urang pesilat lalaki pikeun marebutkeun sééng nu dijadikeun simbol awéwé dina upacara jatukrami di Désa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupaten Sukabumi.
- 6) Désa Kutajaya nya éta tempat diayakeunana panalungtikan anu perenahna di Kacamatan Cicurug Kabupaten Sukabumi.
- 7) Pangajaran maca nya éta kgiatan diajar-ngajar di sakola anu ngagunakeun média bacaan.

- 8) SMA (*Sekolah Menengah Atas*) nya éta lembaga pendidikan formal tingkat menengah anu aya dina naungan *Departemen pendidikan dan kebudayaan* (DEPDIKBUD).

3.5 Instrumén Panalungtikan

Instrumén panalungtikan nya éta sakabéh alat atawa cara pikeun ngahontal tujuan panalungtikan saperti kaméra digital jeung pedoman wawancara.

1) Kaméra digital

Kaméra digital digunakeun pikeun ngarékam pintonan parebut sééng jeung dipaké ogé pikeun ngarékam prosés ngumpulkeun data dina téhnik wawancara ka para seniman parebut sééng. Salian ti éta, digunakeun pikeun ngahasilkeun gambar dina prak-prakan magelarkeun parebut sééng.

2) Padoman wawancara

Padoman wawancara digunakeun pikeun patokan nalika ngawawancara para seniman parebut sééng. Dina pedoman wawancara, ayana runtuyan patalékan-patalékan anu patali jeung rumusan masalah dina ieu panalungtikan. Runtuyan patalékan nu kasampak ngan saukur gurat badagna tina patalékan nalika di lapangan, hal ieu dilantarankeun sangkan dina prosés ngawawancara kacipta suasana anu leuwih lugina sangkan ngahiji dina obrolan anu hampang.

Tabél 3.1 Padoman Patalékan dina Wawancara

Indikator	No	Daptar Patalékan
Sajarah kasenian tradisi parebut sééng di Désa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupaten Sukabumi	1)	Taun sabaraha mimiti ayana kasenian parebut sééng?
	2)	Di mana mimiti ayana kasenian parebut sééng?
	3)	Naon kasang tukang ayana kasenian parebut sééng?
	4)	Ti pihak mana anu méré persaratan parebut sééng?
	5)	Naha kasenian ieu dingaranan parebut sééng?
	6)	Naha saratna bet ngagunakeun sééng?
	7)	Bisa teu sééng diganti ku pakakas séjénna?
	8)	Biasana ieu kasenian dipidangkeun dina acara naon?

Sandi Masri Putri, 2013

Ajen Estetika Dina Kasenian Tradisi Parebut Seeng Di Desa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupaten Sukabumi Pikeun Bahan Pangajaran Maca Di SMA Kelas XII
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

	9)	Tiasa teu ieu kasenian dipidangkeun dina acara séjén?
	10)	Nalika midangkeun kasenian parebut sééng, saupama sééngna teu karebut ku pihak lawan, naon balukarna?
Prak-prakan kasenian tradisi parebut sééng di Désa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupaten Sukabumi	1)	Persiapan naon waé anu kudu dilakukan saacan kasenian parebut sééng dilaksanakeun?
	2)	Saacan ieu kasenian lumangsung aya upacara atau ritual?
	3)	Persaratan naon waé anu aya pikeun mintonkeun tur magelarkeun kasenian tradisi parebut sééng?
	4)	Dina midangkeun ieu kasenian sok aya sasajén teu?
	5)	Raksukan nu kumaha anu digunakan nalika midangkeun kasenian parebut sééng?
	6)	Waditra atau pakakas naon anu digunakan nalika midangkeun kasenian parebut sééng?
	7)	Nalika ngadu jajatén, aya sawatara aturan anu kudu dilaksanakeun ku masing-masing jawara teu?
	8)	Naon anu nandakeun yén ngadu jajatén dina midangkeun kasenian tradisi parebut sééng téh geus rék bérés?
	9)	Kumaha urutan atau runtusan dina magelarkeun kasenian parebut sééng?
	1)	Naha kasenian tradisi parebut sééng téh masih digunakan ku masarakat sabudeureunna?
Transformasi atau parobahan kasenian tradisi parebut sééng di mangsa kiwari	2)	Naon waé tarékah sangkan kasenian ieu tetep digunakan?
	3)	Naon kasang tukang tina ngamekarkeun kasenian séjénna?
	4)	Naon waé dampak atau pangaruh nalika ayana kasenian séjén anu dimekarkeun ku kasenian parebut sééng?

	5)	Naon bédana antara kasenian tradisi parebut sééng nu baheula jeung seni pertunjukan parebut sééng nu kiwari?
Ajén éstética anu nyampak dina kasenian tradisi parebut sééng	1)	Unsur seni naon waé anu aya dina kasenian parebut sééng?
	2)	Aya katangtuan husus teu dina ngagunakeun unsur musikna?
	3)	Aya katangtuan husus teu dina <i>tatarias wajah jeung busana</i> ?
	4)	Aya katangtuan husus teu tina gerak/jurus anu digunakeun?
Ngadéskripsiéun bahan pangajaran maca ngeunaan kasenian parebut sééng di SMA kelas XII	1)	Naon waé tarékah sangkan kasenian parebut sééng bisa dipikawanoh hususna ku baruda sakola?
	2)	Upama dijadikeun bahan pangajaran pikeun barudak sakola cocog teu?
	3)	Upama dijadikeun bahan pangajaran di sakola, saéna diajukeun pikeun murid SD, SMP atawa SMA?

3.6 Téhnik Panalungtikan

3.6.1 Téhnik Ngumpulkeun Data

Téhnik anu digunakeun pikeun ngumpulkeun data dina ieu panalungtikan nya éta téhnik talaah pustaka, obsérvasi, wawancara, jeung dokuméntasi.

- 1) Téhnik talaah pustaka (sumber tinulis) nya éta téhnik ngumpulkeun data ku cara ngulik jeung nganalisis bahan-bahan tinulis pikeun néangan tur nangtukeun dasar-dasar téoritis anu aya patalina jeung ieu skripsi.
- 2) Téhnik obsérvasi digunakeun pikeun ngumpulkeun data ngeunaan kumaha sajarah, prak-prakan, jeung transformasi atawa parobahan dina kasenian tradisi parebut sééng.
- 3) Téhnik wawancara digunakeun pikeun nyangking data sacara langsung ti para seniman atawa informan anu apal kana kasenian tradisi parebut sééng,

pikeun nyangking bahan sacara lisan (sumber lisan) sangkan data-data anu kacangking bener-bener akurat.

- 4) Téhnik dokuméntasi digunakeun pikeun ngumpulkeun data dina wangu arsip, vidéo, jeung gambar anu ngadokuméntasikeun naon waé anu ditalungtik ti mimiti nepi ka ahir, jeung kumaha prak-prakan panalungtikan lumangsung.

3.6.2 Téhnik Ngolah Data

Téhnik anu digunakeun pikeun ngolah data dina ieu panalungtikan nya éta analisis data hasil obsérsasi, wawancara, jeung dokuméntasi. Data tina hasil obsérsasi téh dikumpulkeun sarta dipasing-pasing, satulunya didéskripsikeun, sanggeus kitu diolah pikeun kapentingan panalungtikan dumasar kana pamarekan éstética. Nu dipaluruh nya éta ngeunaan sajarah kasenian tradisi parebut sééng di Désa Kutajaya Kecamatan Cicurug Kabupatén Sukabumi, prak-prakan kasenian tradisi parebut sééng, transformasi (parobahan) kasenian parebut sééng di mangsa kiwari, anu satulunya dipedar ajén-ajén éstética anu aya dina kasenian tradisi parebut sééng, jeung ngadéskripsikeun bahan pangajaran maca bahasan ngeunaan kasenian parebut sééng di SMA kelas XII.